List 34. **NOVICE** Tečaj XXXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. avgusta 1877.

Obseg: Program delitve premij za govejo živino v Novomestu 11. oktobra. — Kako se vsak konj lahko odvadi, da ne grize žlebú. — Kaj je o trtni uši sklenila komisija izvedencev v Lausanni (Lozani). — Nevarnost zavoljo krompirjevega žužka „Koloradovca“ je čedalje bliže! — Hoja v Mokriško jamo. — 400letnica Ložkega mesta 12. avgusta 1877. — V Kamniku. (Konec.) — Šolska poročila koncem letošnjega leta. — O panslavizmu. — Slovansko slovstvo. — Pred 100 leti — ljubezen pa jezik. — Naši dopisi. — Novičar.

Pozor Dolenjski živinorejci!

Program delitve premij za govejo živino

v Novomestu 11. oktobra t. l.

Slavno c. k. ministerstvo kmetijstva je na predlog c. kr. kmetijske družbe Kranjske blagovolilo dovoliti, da se v Novomestu za Dolenjsko stran napravi delitev premij za govejo živino, in v ta namen podariti potrebni denar.

Cilj in konec te razstave in delitve premij je:

a) Da se živinorejci te strani dežele in pa cele Kranjske s primerjanjem goved različnih krajev spodbudijo v napredek živinoreje in o njem podučijo;

b) da se razvidi vspeh, ki se je vzlasti s pripomočjo državne podpore dosihmal dosegel pri reji naše domače goveje živine;

c) da se oživi kupčija z domačo živino ne le domá na Kranjskem, temuč tudi v vnanje dežele.

1. Pravico do premij v Novomestu imajo vsi živinorejci okraja Novomeškega, Črnomaljskega, Krškega, Litijskega in Kočevskega.

2. Do 9. ure dopoldne mora vsa živina na mestu razstave na dvoru kosarne biti, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave na ograjah privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki živini streže.

3. Živina, katera hoče premije deležna postati, mora najmanj že pol leta lastnina tistega gospodarja biti, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričalom svojega županstva.

4. Možje, kateri bodo sodili premiranje živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva kmetijstva.

5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da bode spolnil vse, kar imenovani ministerski predpisnik veleva.

6. V razstavo se pripuščajo: junci (biki) od 1. leta do 2 leti in pol, telice, kedar začnó prve mlečne zobé metati, molzne krave, ki so imele eno, dvoje, tri, štiri ali k večemu 5 telet (izvirnega Mariadvorskega, Muriškega, Belansko-Pincgavskega plemena), — junci (biki) od 1. leta do 3. let, telice, kedar začnó prve mlečne zobe metati, molzne krave, ki so imele eno, 2, 3, 4 ali k večemu 5 telet (mešana domača živina z gori imenovanimi 3 rodovi, ali pa tudi z drugimi žlahnimi rodovi [Švicarskim, Bernskim, Montafonskim, Algajskim in Holandskim rodom] ali pa tudi čisto domača živina).

7. Za izvirne rodove so odločene premije tako-le:

I.	Premije za bike:	ena za 50	gold. . . .	50	gold.
II.	„ „	ena za 40	„ . .	40	„
III.	„ „	ena za 30	„ . .	30	„
I.	„ za telice	ena za 40	„ . .	40	„
II.	„ „	ena za 30	„ . .	30	„
III.	„ „	dve po 25	„ . .	50	„
I.	„ za krave	ena za 50	„ . .	50	„
II.	„ „	ena za 40	„ . .	40	„
III.	„ „	dve po 25	„ . .	50	„
	Skupaj .	11 premij		380	gold.

Za lepo mešano živino in za domačo živino so odločene premije tako-le:

I.	Premije za bike:	ena za 40	gold. . .	40	gold.
II.	„ „	dve po 30	„ . .	60	„
III.	„ „	dve po 25	„ . .	50	„
I.	„ za telice	ena za 35	„ . .	35	„
II.	„ „	dve po 30	„ . .	60	„
III.	„ „	dve po 25	„ . .	50	„
I.	„ za krave	ena za 40	„ . .	40	„
II.	„ „	dve po 30	„ . .	60	„
III.	„ „	dve po 25	„ . .	50	„
	Skupaj .	15 premij		445	gold.

8. Opoldne se bodo premije slovesno delile; zato se ima vsako živinče, katero premijo dobí, na premišče pripeljati.

☞ Po končani delitvi premij se bo še tisti popoldan na kosarnem dvorišči kakih 12 mladih juncev izvirnega Mariadvorskega in Muriškega rodú po dražbi (licitandi) prodalo, pri kateri se bode cena živine postavila na polovico kupne cene. Te dražbe se smejo udeležiti živinorejci cele Kranjske dežele. Kupljena živina se mora kar na mestu plačati.

Dodatek: 10. oktobra 1877., to je, prejšnji dan, bode tudi na kosarnem dvorišči c. kr. deželna komisija za konjerejo delila konjske premije.

Od centralnega odbora c. k. kmet. družbe Kranjske.

V Ljubljani 1. avgusta 1877.

Karol baron Wurzbach. Dr. Jan. Bleiweis.

Gospodarske stvari.

Gospodarske skušnje.

Kako se vsak konj lahko odvadi, da ne grize žlebú.

Nekateri konji imajo grdo navado, žleb ali jasli gristi. Iz želodca pèhajo takrat gaze (vetrove) ali pa vunanjo sapo v želodec vlečejo; vsakako želodec tacih konj, ki jih Nemec „kopper“ ali „krippenbeisser“ imenuje, ni zdrav.

Vse sem poskušal, karkoli mi je kdo svetoval — piše nek gospodar v časniku „die Sudeten“ — a vendar nisem nobene pomoči našel, da bi bil odvadil svojega konja, ki je bil eden najhujših grizúnov. Po naključbi zadenem na nekega oficirja, ki je večidel Španjske dežele obhodil in mi pravil, da se ondi ne nahaja noben žlebogrizec. Radovedno ga vprašam, kaj neki utegne vzrok biti, da Španjci nimajo konj, ki bi žlebove grizli? Odgovor njegov je bil, da Španjci imajo v svojih hlevih le nizke žlebove, ki konjem le do kolén sežejo. Nemudoma dam svojemu grizunu nizek žleb in nizke jasli napraviti, in res! v ta žleb ni konj moj nič več grizel. Trudil se je kakih 14 dni z glavo in vratom več časa, da bi bil po svoji stari navadi nastavil zobe na žleb, pa ni mu obveljalo. In odvadil se je tako popolnem večletne razvade, da se tudi visokega žleba zdaj nič več ne loti. In posihmal je moj konj tudi veliko bolj zdrav, kakor je poprej bil in se prav dobro redí. — Ker po takem ni bolje in cenejše pomoči, konje odvaditi žlebove gristi, mislimo z naznanilom te skušnje vstreči vsem našim gospodarjem, ki imajo konje s to zoperno in zdravju škodljivo lastnostjo.

Hmelj dobra shramba za sadje in sir.

Če hočeš, da ti ostane sadje prav dolgo frišno, položi ga v zaboj ali kako drugo posodo med hmelj. Tudi sir se dá s hmeljem dolgo dober ohraniti; hmelj prežene črve in poleg tega dá siru tudi dober okus.

Gospodarske novice.

Kaj je o trtni uši sklenila komisija izvedencev v Lausanni (Lozani).

V Lausanni v Francoski Švajci je bil nedavno zbor izvedencev, ki je preiskaval vzroke trtne uší in iskal pomočí proti temu nogradom sila nevarnemu mrčesu. Izreki te komisije so bili sledeči:

Ta nogradska kuga ni bila poprej še nikoli v Evropi;

ni res, da bi trtna uš se spočela iz hirajočih trt, ker se najbolj zdravega trsja najpreje loti;

tudi ni naslednica kake druge trtne bolezni;

gotovo je, da se je naravnost iz Amerike zatrosila v Evropo in tù nograde pokončavati začela;

da bi ta trtna kuga sama po sebi nehala, ni upati; zatreti se more le s silovitimi sredstvi; katera sredstva pa so najbolja, to dandanes ni še znano;

da bi se s frišnim in posušenim grozdjem ali drožmí zatrosila drugam, ni verjetno, pa tudi to ne, da bi ta uš nevarna bila kaki drugi rastlini;

dežele, katerih vinogradi se imajo najbolj te ušive kuge bati, so: Virtemberško, doljna Avstrija, okolica Požunska (Pressburg), južna Ogerska, Navara, Aragona, Portugalska dežela Douro, Sardinija, Burgund, Bordelais in Narbonna.

Vinogradi slovenskih dežel po tej razsodbi ne stojé tedaj v prvi vrsti nevarnosti, al po trtah, kupljenih v navedenih deželah, niso varni tudi naši nogradi.

Nevarnost zavoljo krompirjevega žužka „Koloradovca, je čedalje bliže!

Iz Nemčije poroča „Dresdner Journal“, da se na Nemškem ta nevarni žužek čedalje bolj razširja. Imajo ga zdaj že tudi poleg Schildau-a. Treba je tedaj kmetovalcem pozornim biti na koloradovca. „Novice“ so tega škodljivca že v njegovi podobi lani gospodarjem na ogled prinesle; zdaj pa morejo svojim bralcem poročati, da ga lahko v naturi vidijo v pisarnici družbe kmetijske Kranjske, ki ga je dobila iz Dunaja v prav lični opravi, v kateri se vidijo jajčica, ličinke, pupe in žužek (keber) sam. Gosp. Rupertsberger, župnik v Wallernu, je podaril vredništvu kmetijskega časnika gornje Avstrije okoli 100 tacih žužkov, ki jih je iz Amerike dobil. Kdor pa želi v gori navedenih podobah sam imeti koloradovca, naj si ga naročí iz Dunaja pod adreso: „Gebrüder Stollwerk, k. k. Hoflieferant, Kärntnerstrasse Nr. 27“, po poštnem povzetju z 80 kr.

Ozir po domovini.

Hoja v Mokriško jamo. *)

Iz Št. Urhske gore 15. avg.

Že davno sem nameraval, obiskati jamo v Mokriški planini in skorej me je sram povedati, da preplazivši že toliko in toliko jam in podmoljev po Notranjskem in na Gorenjskem sem to še le letos v začetku minulega meseca si ogledal, dasiravno sem, Bog vedi, kolikokrat na Košutni in Mokrici prirodoslovnih stvarí nabiraje večkrat prav blizo nje bival. 11. dan minulega meseca pa trdno sklenem, naravnost se podati v omenjeno jamo.

Odpravim se z doma na vse zgodaj. Pot si izvolim krajšo in zložnejšo skozi loze naših gorjancev proti Višencem. V dobri uri sem bil na Višencah pri cerkvi Bogu in sv. Ambrožu posvečeni. Pri znamenji, skozi katero bistri in kakor kristal čisti studenček šumljá, se nekoliko oddahnem, in ko se mi vroča kri umiri, se dobro napijem zdrave mrzle vodice. Od tod prisopiham v drugi uri na Višensko planino do prvih koč pastirskih, kjer me prijazni in gostoljubni pastir Višenški Jože z mlekom in surovim maslom vselej dobro pogostí. Pastir Jože, zvedši namen mojega današnjega pota, se koj odloči me spremljevati. Nagnilo ga je k temu sklepu posebno to, ker tudi on še nikdar ni bil v Mokriški jami. Vzdigneva se tedaj in pobirava širokega koraka stopinje od Višenških kóč čez Jezerski hrib proti koči Križke planine in od tam nekoliko časa po ravni dolini; potem pa skozi precéj globoki graben pod Krvavcem v Koren. Malo čez eno uro sva dospela h koči gorenjega Jagodica. Po kratkem odpočitku vzamem tu seboj starejega pastirja, mojega župljana, kateremu je pot do omenjene jame popolnem znana.

Zdaj gremo trojica ter stopamo po krajši stezici, katera se vije čez nevarne vrtoglave pečine na Košutno k drugi koči dolenjega Jagodica. Kdor ni srčen in nima trdnih nog, komur se rado v glavi zvrtí, temu bi jaz nikakor ne svetoval, plaziti se čez te strme pečine, ker lahko bi telebil v prepad, da bi se nič več ne pobral. Pametnejše je, si izvoliti in nastopiti spodnjo,

*) Hvala lepa za zanimivo objavo! Vred.

če tudi nekoliko daljšo stezico, po kateri človek brez vse nevarnosti pride do koče.

Pri tej drugi koči na Košutni se pridruži nam zopet eden pastirjev in zdaj gre nas že čveterica. Obrnemo se proti jugo-izhodu naravnost počez čez Kočni hrbet potem stopamo navzdol in pridemo do malega sedla na robu. Od tod se vije med pečinami po žlebu jako strma a ne nevarna kozja stezica navzdol, po kateri pridrsamo najprej na meline, tu in tam ozaljšane sè krasnimi planinskimi cvetlicami; na to pa pridemo ob kamnitnih rebrih na drugo z lasnato travo gosto obraščeno vegasto brežino, kjer se zopet dobro-hodna stezica nam prikaže. Kmalu se pridričamo po polzki travi do nje. Poleg stezice najdemo še dosti dober studenček, s čegar vodico si hladimo svoja suha grla. Pri tem studencu zasačim rujavega planinskega gada. Ne boječ se kake nevarnosti je prav predrzno v nas pihal; a kmalu mu je druga pela. Jaz ga rahlo pritisnem s palico za vrat, da zazjá, dam mu s koncem šibice nekoliko tabačnega soka iz pastirjeve pipe v gobček in ga tako ž njim omamljenega previdno potisnem v steklenico, v kateri sem imel nekaj žaganja namočenega z bencinom, in v trenutku je bilo po njem.

Od studenčka se polagoma zibljemo po zložni stezici in v četrt ure hodá smo pri pastirski koči, stoječi na vzhodni strani v dolini med Mokrico in Kočno. Od te koče zavijemo svoje stopinje po kozji stezici proti jugu in prelazivši skalnati rob stojimo po kakih preteklih petih minutah pred Mokriško jamo.

Jama je na izhodni strani Mokrice, ali prav za prav Košutne kakih 2000 metrov nadmorske visočine. Spredej je velika ograjena lopa, kamor pastir zvečer ovce zaganja. Iz lope je precej tesen vhod tako, da se mora človek do tal sključiti in kaka dva metra tako rekoč po vseh štirih se plaziti v notranjo jamo. Zdaj se razdelí v dva hoda; desni in krajši peljá proti severo-izhodu, levi in daljši pa proti severu-zapadu. V sredi jame se zopet oba pota po drugem zedinita. Od tesnega shoda v lopi noter do kotne stene, dokler človek pokonci stopati more, je jama 47 metrov dolga, blizo srede 13 metrov široka in ondi kake štiri metre visoka. Tla desne jame so še dosti suha; leve pa so po večem več ali manj mokra, tako, da človek hodivši ali pa plazivši se po njih, se zamaže, kakor bi se v blatu valjal. Stene so pa skorej povsod vlažne in na nekaterih mestih tako mehke, da lehko z rokama si nagrebeš debelega kot mleko belega nasada. Dozdeva se mi, da je to razkrojen dolomit; al da se ta moja objava kakemu strokovnjaku ne pokadi, ponavljam še enkrat, da to je le moja misel. Nerešljiva uganjka pa mi je, da priprosti ljudje ta debeli, planinski skuti podobni nasad po stenah imenujejo „Marijno mleko“ in ga kot zdravilo za mnogotere bolezni rabijo. Zato so ga pa tudi pastirji velike kepe si nastrgali in seboj vzeli. (Kon. prih.)

400letnica Ložkega mesta

12. avgusta 1877.

Že gredé v Lož so se nam popotnikom kazala znamenja nenavadne svečanosti. V Ložko dolino držeča cesta bila je prepežena na več krajih s slavoloki in primernimi napisi; pokanje možnarjev že od daleč je pozdravljalo od vseh strani prihajajoče goste.

Prišedši v mesto, vidiš vse hiše ondi z venci in prevezami okusno nališpane, na oknih pa vence, transparente, lampijone in še več druzega kinča. Raz hiš vihrajo velike modro-belo-rudeče zastave, malih takih zastavic vidiš pa ondi na stotine. Glavne mestne ulice so prepežene s 4 slavoloki; ob kratkem rečeno: vse mesto se ti kaže v praznicnem oblačilu in skoz in skozi slavjanskega značaja, kajti razen na hiši c. kr. sodnije vihrajoče Avstrijske črnorumene zastave, ne vidiš nobene druge, kakor samo Slovenske zastave in zastavice. Taka narodna zastava vihrala je tudi na razvalinah Ložkega grada, katero je prijazni knez Schönburg-Waldenburg ondi postaviti dal. Blizo mesta na brežini so na prav pripravnem kraji bili odločeni prostori za raznotere veselice današnjega dne.

Ljudstvo je prišlo k svečanosti iz bližnjih in daljnih krajev. Razen mnogo Ljubljančanov videli smo Gorenjce, Dolenjce in Notranjce, pa tudi naše sosedne brate iz Hrvatskega. Trditi smemo, da nas se je zbralo tù nad 3000. V posebno velikem številu se je svečanosti udeležil priljubljeni naš „Sokol“ s svojo krasno zastavo. S svojimi zastavami po deputacijah bili so tudi zastopane čitalnica Ljubljanska, Bizoviška in Ložka, in zraven njih Meniševci in Bločanje.

Slavnost se je pričela v mestni, okusno okinčani, za toliko množico ljudí danes veliko premajhni cerkvi s slovesno sv. mašo, katero so prečastiti gosp. župnik iz Starega trga služili, in pri kateri so pevci Ljubljanske čitalnice in „Sokola“ popevali. Mestjani so trdili, da tako krasnega petja v svoji cerkvi dosedaj še niso slišali. Po končani službi Božji bila je „zlata poroka“ dveh parov mestjanov.*) Svečanosti ves primerni in ginljivi govor gospoda župnika je kaj globoko segel v srca zbranega ljudstva.

Po končanem cerkvenem opravilu so se ogledovale posebne tukajšnje znamenitosti. Nekateri so šli ogledavat pusti grad Lož, kamor so se nekdaj tadanji mestjani ob času sovražnih napadov zatekali, in se ondi ljutemu sovražniku branili; največ odličnih gostov podalo se pa je v uro hodá od Loža oddaljeno grajščino Šneperško ogledat si ondašnje znamenitosti. Grajščine lastnik knez Schönburg-Waldenburg je namreč „Sokola“ z godbo vred posebno prijazno tje povabil, kateremu se je omenjena množica in tudi več priprostega ljudstva pridružilo. Na primernem prostoru je „Sokol“ popeval, Ljubljanska godba pa je več pies godla. Ves čas smo med zbranim ljudstvom z različnimi osebami v prijaznem pogovoru videli kneza, ki je tudi gostom okrepčave pripravil.

Ob eni popoldne prišli smo nazaj v Lož, kjer smo pod milim nebom na trgu pred županovo hišo na posebno zato pripravljenem, s plahtami pokritem prostoru, razveseljevani tudi z godbo, obedovali.

Govore politiškega pomena je c. kr. okrajni glavar Logaški baron Gussich kot vladni komisar prepovedal. Vršile so se tedaj pri obedu le navadne zdravice. Prvi je pozdravil došle goste gosp. Jakob Zabukovec in v imenu mesta napil Njegovemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. Napitnica je bila z navdušenimi slava-klici sprejeta. Drugi je napil dr. Zarnik staroslovenskemu mestu Ložu, povdarjaje, kako so se Ložanje že nekdaj zoper trinoge Turke borili in s svojo hrabrostjo in vdanostjo do vladarja pridobili Ložu čast in privilegije mesta, v katerem je ostalo do danes zdravo národno jedro. Tema napitnicama so sledile še mnoge druge; med njimi napitnica gosp. Drenika Ložanom v zahvalo preprijaznega sprejema, zdravica bratom Hrvatom itd. Gosp. dr. Vošnjaku pa je c. k. okrajni glavar, ko je komaj začel govoriti izrekši besede: „naši slovanski bratje na jugu“, besedo usta-

---

*) Gosp. župnik so nam pripovedovali, da je „zlata poroka“ še tretjega para namenjena bila ta dan, a nemila smrt je žalibog moškega družeta tretjega para nekoliko tednov pred današnjo svečanostjo pokosila. Pis.

*

vil. Kar govor ni izraziti smel, so pa še glasneje izrazili burni živio-klici slovanskim bratom, ki so se razlegali krog in krog. Zato je pa potem okrajni glavar vse daljne govore po županu prepovedati dal!

Po obedu se je podalo zbrano ljudstvo na veselišče današnjega dne. Zbralo se je tù nad 3000 ljudí, med katerimi smo zopet kneza Schönburg-Waldenburga s svojo rodbino videli. Telovadba „Sokola", gledišćina igra dramatičnega društva „srce je odkrila", ples, godba, umetalni ogenj — vse to je trajalo do mraka. — Okoli 9. ure vrnilo se je ljudstvo v mesto nazaj, in kmalu potem so začeli posebno daljni gosti odhajati.

Program cele svečanosti izvršil se je v najlepšem redu na splošno zadovoljnost zbranega naroda.

Čuli smo, da je cel tucent žandarjev pripravljenih bilo za vzdrževanje mirú; a prav nepotrebna je bila skrb mladega c. kr. okrajnega glavarja, kajti, kakor zmirom, kedar je kaka narodna svečanost pod vodstvom odličnih rodoljubnih mož, tako se je tudi danes ljudstvo ves čas hvalevredno, mirno in dostojno obnašalo tako, da ne najmanjše nerednosti ni bilo.

Vse zunaj Loža vendar ni tako gladko izteklo, kakor v Ložu. Na železniški postaji Rakeški nastala je namreč neka nerednost. Ko je namreč več Ljubljančanov in drugih, ki so se mislili z namešanim vlakom domú odpeljati, tje prišlo še o pravem času, je železniški uradnik nenadoma ustavil izdajanje vožnih listkov. To je ostale ljudí tako razburilo, da so zahtevali od uradnika knjigo za vpis svoje pritožbe. Ali se jim je v ta namen dotična knjiga izročila ali ne, to pisatelju teh vrstic ni znano; a gotovo je to, da je mnogo ljudí zaostalo ter na poštni vlak čakati, pa tudi višo vožnino plačati moralo. Vhod na kolodvor k poštnemu vlaku zastavil pa je žandar, češ, da ne pustí nikogar tje, dokler uradnik ne pride in to privoli, dasiravno je poštni vlak že kaki dve minuti na kolodvoru stal. Čemu tako postopanje, nam je uganjka. Morebiti narodni svečanosti na čast? Zato vprašamo sl. ravnateljstvo južne železnice: ali ni dolžnost uradnikov, o pravem času na postajo došle ljudí k dotičnemu vlaku z vožnimi listiki odpraviti in dotični vlak tako dolgo zadrževati, da vse nazoče na vozove spravi? in ali je prav, da ljudje zavoljo uradniške krivde škodo trpijo? Vsaj je bilo vsacemu znano, da je šlo mnogo ljudí v Lož, in da bodo tudi nazaj šli, to je ravnateljstvo izvedelo po prošnji Ložkega županstva, ki je za znižanje vožnine prosilo, katera se mu pa — menda tudi narodni svečanosti na čast — ni privolila! Ali tudi tù „dvojna mera?"

Popotne črtice.

I.

V Kamniku.

(Konec.)

Z Malega grada podamo se ogledovat mestice. Pred 22 leti sem za vsako hišo vedel, a zdaj je mnogo spremenjeno. Unkraj Bistrice, v kotu, kjer se stekate Nevljica in Bistrica, so videti toplice, še ne popolnoma dodelane, a za rabo vendar že. Osnova je dokaj primerna, delata jih Kecelj in Prašnikar, a ne toliko mestu, kakor sebi na dobiček, kajti Prašnikar je od glave do nog le „gšeftsman".

Memo teh na pol izdelanih toplic obrnemo se proti Mekinam. Tu vzbuja pozornost popotnika cerkveni zvonik v gotiškem snovu s streho zelenkaste barve. Prav lepo, da bi bil le nekdanji samostan, zdaj last-nina barona Apfaltrerna, v boljšem stanu. Al kaj se briga gospod baron za zidovje, da mu le êrar dobro plačuje!

Od Mekinj se pride čez mostič do smodniške fabrike unkraj Bistrice. Tu je vse črno; človek si skoro ne upa dihati. Tudi mi se podvizamo in pridemo „na Graben". To predmestje je še tako, kakor je bilo, kar nič se ni še spremenilo. Vkrenemo v stranske ulice, da bi še tù nekoliko ogledali si mesto. „Kako se pravi tem ulicam?" vprašam „purgarsko" oblečenega strojarja s predpasnikom, ki nam nasproti pride. Mož me srpo meri od nog do glave in zareži: „Ste pa že spet eden tistih Slovencev! Pri nas nimamo ulic, ampak le gase. Po ulicah le krave hodijo." — „Pa menda tudi biki", se odrežem jaz in nevolja me popade. Mož godrnja nekaj, potem odide. Bil je Keceljnov volilec.

Vrnemo se nazaj na glavni trg. Iz nekaterih oken gledajo ženski obrazi, ki nas glasno kritizirajo. Menda je to tudi posebnost Keceljnovega Kamnika. Pride pa nam naproti nekaj naših — vrlih možakov, ne Keceljnovih volilcev. Pozdrav je srčen, jaz zopet oživim.

Kar zazvoní poldan. Strašno za moja ušesa! Na prostoru še ne enega kilometra trije veliki zvonovi: pri Frančiškanih dober C, na Žaljah nizek C ali visok H, na Šutni pa Samassov zvon, ki brenčí kakor kosa in se ne dá natanko določiti, kaj je: B, A ali As; menda ima vse tri glasove. Jaz si zatisnem ušesa in bežim v čitalnico, kjer smo si bili kosilo naročili. Če človek mora take glasove skupno slišati vsak dan, potem ni čuda, da se mu v glavi zmeša in gre Keceljna volit. Jaz bi svetoval, naj bi ti zvonovi zvonili zaporedoma, a ne skupno; le Šutniški véliki naj bi vedno molčal; vrzite to reno z zvonika ali vzemite jej vsaj kembelj.

Gostilničarca nam pové, da je zdaj težko v Kamniku sestaviti dobro kosilo. Kar so bile volitve, ni blizo ne telet, ne pišek, ne druzega mesa — gotovo zato, ker so Keceljnovi volilci vse pojedli za več mesecev naprej in več ur okrog.

Vkljub temu smo v čitalnici jako dobro in ne predrago kosili, potem pa, ker so temni oblaki dež obetali, vrnili se domú. Meni je pa še enkrat prišel na misel neznani mi pesnik na Malem gradu. Da, da, čedno in mično bilo bi mestice Kamniško, ako bi nad njim ne plavala nemčurska pošast: Keceljnov slamnik!

Politični sitnež.

Šolske stvarí.

Šolska poročila koncem letošnjega šolskega leta.

Izviješče o kr. velikoj gimnaziji u Zagrebu koncem šolske godine 1876/7.

Na čelu temu poročilu stojí zanimivi članek pod naslovom „osnutak i razvitak „Matice ilirske" do godine 1874." Napisao po spisih Matičinih prof. M. Divković, tajnik Matice ilirske. — V šolskih vestih čitamo, da je v preteklem šolskem letu Zagrebška gimnazija, kateri je gosp. Franjo Bradaška (rodom Slovenec) ravnatelj, imela v obligatnih predmetih 13 profesorjev (med njimi Slovenca gospoda Žepič, Marn) dva prava učitelja (med njima Slovenec dr. Celestin), 4 namestne učitelje in dva pomočna učitelja, — relativno-obligatne in neobligatne predmete pa je predavalo 6 učiteljev (med njimi gosp. A. Bezenšek stenografijo). Učni jezik se vé da je bil hrvatski. Kot predmet se je

v 8 razredih učil jezik nemški. Da nemški liberalizem ni še tako oblizal hrvatskih gimnazij, razvidi se iz tega, da „svetu misu polazili su učenici pod nadzorom trojice profesora u ljetno dobo svaki dan, u zimi samo nedeljom i blagodanom, te su ovih dana slušali i propovied.“ K spovedi in obhajilu so šli učenci: začetkom in koncem šolskega leta, o božiču, veliki noči in binkoštih. — Učencev je gimnazija Zagrebška koncem leta štela 522, med katerimi velika večina iz Hrvatske, Slavonije in vojaške Granice. — Štipendij ali druzih podpór ni bogata gimnazija Zagrebška. — Šolsko leto se v Zagrebu začenja 1. oktobra.

Politične stvari.

O panslavizmu.

Zopet se je jela vsled Rusko-turške vojne oglašati v nekaterih listih pošast panslavizma. V svoji prenapeti domišljiji že vidijo naši nasprotniki volnate čapke Kozaške in širokopleče Zaporožce, ki vkljub omiki 19. stoletja neusmiljeno mrcvarijo in grozovitosti počenjajo v imenu panslavizma. Človek ne vé, ali bi se smejal takim neumnostim, ali bi se jezil nad nevednostjo in hudobo judovskih žurnalistov, ki skušajo vsako reč narobe zasukati in v slovanosovražnem smislu tolmačiti. V tacem slučaju smemo pač s tožnim srcem vsklikniti s Kollarom: „nikogar ni, ki bi delil Slovanom pravico.“ Poglejmo toraj natančneje, kaj je prav za prav panslavizem, je li res taka pošast, od katere bi žugal propad civilizaciji zapadne Evrope in razpad Avstrijski državi?

Vsak čas ima kaj posebnega, v vsacem času se javljajo posebne ideje, ki imajo neko posebno moč do ljudí, ki jih osrečujejo za največe žrtve, da bi dosegli svoj namen.

Tako je vladala v srednjem veku verska ideja; ona je navduševala revnega kmetiča, da je pustil plug in prijel za meč, za osvobojenje in slavo Kriščeve vere; ona je navduševala bogate in revne, vladarje in podložne; ona je navduševala celó revno otroško kri, da je zapustila tiha pasišča in prelivala kri v oddaljenih krajih zoper zakletega dušmanina krščanskega imena — moslemina.

Časi so se spremenili, in na mesto verske ideje stopila je ideja narodnosti. Ona pretresa starikasto Evropo in jej žuga podati novo politično obliko, žalibog prekoračivši večkrat meje poštenosti in pravice. „Svoji k svojim“ je njen klic in ravno poslednji čas je videl ljute borbe, ki so se gojile v tem smislu. Vsled narodne ideje se je zedinila Italija in Nemčija. Prva je pobrala papežu njegove dežele, na Nemškem pa je vsled Francosko nemške vojne vsegamogočni vpliv Prusije dognal to važno zadevo. Tako vidimo združene narode zapadne Evrope, Francoze, Italijane, Nemce, drugim manjim pa je vsled srečnih okoliščin zagotovljen njih narodni obstanek.

Toraj ni čudno, ako smo se jeli zanimati tudi mi Slovani drug za druzega, kajti to je prirojeno pravo, ki se nikakor ne dá poteptati. In ravno to zavest vseslovanske vzajemnosti imenujejo naši sovražniki panslavizem, o katerem trdijo, da je v svojih posledicah jako nevaren in pogubonosen. V prejšnjih časih, manj dandanašnji, nam očitajo nevarno posledico slov. vzajemnosti ali panslavizma, da mi želimo združenja v eno politično celoto ali z drugo besedo, da želimo vseslovanske monarhije ali republike. Take želje bile bi pač smešna bedarija! Različnost lege, vere, narodnega izobraženja in historičnega razvoja delajo to stvar popolno nemogočo in zatorej moremo le milovati naše nasprotnike, ki trosijo take neumnosti med svet, in se moremo čuditi, da sploh katerega najdejo, ki njim kaj verjame.

Drugi sicer ne verjamejo tega, da bi mi Slovani želeli vseslovanske monarhije ali republike, ampak le to trdijo, da je panslavizem, kojega glavni zastopnik je Rusija, Avstriji zeló nevaren zato, ker je vedni vir nezadovoljnosti in notranje nemirnosti Avstrijskih Slovanov, torej naj Avstrija gleda na to, da se Rusija preveč ne vkrepí in da se pri Avstrijskih Slovanih ne razvijajo nazori vseslovanske vzajemnosti (panslavizma). Že na prvi videz se vidi, da se morejo skuhati take misli samo v kaki magjarski ali nemški buči. In tukaj so naši nasprotniki zadeli pravo; al nevarnost ne žuga Avstrijski državi, ampak samo današnjemu gospodstvu nemškemu in magjarskemu. Ni bil li Slovan vedno najzvestejši državljan Avstrije? Ni li toraj pravo in pravično, da se Avstrija ozira tudi na-nje in na njih želje? Ni li v narodnem obziru primeroma z Nemci ali Magjari Avstrija slovanska država? In kaj dolžite Rusijo? Ni li prav ona rešila Avstrije 1849. leta? Dobro vemo, da vsa srd Magjarov do Slovanov je le maščevanje za Vilagoš, kjer so Rusi spametovali njihove trde butice.

Nemir in notranjo nezadovoljnost med Avstrijskimi Slovani sejejo samo nasprotniki naši, kajti geslo: „vsem enake pravice“ naj bi za nas ostalo zmirom na papirji, ne pa stopilo v dejanstveno življenje. Naj gledajo, da se ne pregrešé nad Avstrijo oni državniki, ki s tlačenjem Slovanov obujajo v njih pravični gnjev na sedanjo sistemo in s tem podirajo domoljubje in požrtvovalnost tlačenega ljudstva ter rušijo moč Avstrijske države. Avstrija naj se prepriča, da bode le potem močna in mogočna, ako bode mogel Slovan s ponosom reči, da je enako upravičeni državljan svobodne in pravične Avstrije, namesto da se mu je bojevati za svoj naroden obstanek.

Zatorej se Avstriji ni bati panslavizma, marveč spoznava naj, da, ako je tej ideji pravična, se more krepiti domá, tako da bodo trepetali pred njo zunanji sovražniki. „Svoboda, ravnopravnost in bratovtvo vseh v državi živočih narodov je, kakor vselej, tako tudi zdaj naše geslo.“

Slovansko slovstvo.

* *Německo-česky slovník* názvů zboží obchodního spolu s ohledem na názvosloví latinské. Sestavil Karel Petr Kheil syn. Novi vydáni. V Praze 1877. (*Deutsch-böhmisches Wörterbuch* der Waarenbenennungen mit Berücksichtigung der lateinischen Terminologie von Karl Peter Kheil Sohn. Neue Ausgabe. Prag 1877.) Cena 2 gold. 50 kr.

Cela ta knjiga obsega na 26 polah tri razdelke: v prvem razdelku se nahaja slovnik in terminologija v navedenih 3 jezicih, — drugi del obsega alfabetični imenik latinskih imen, v tretjem razdelku pa alfabetični imenik českih imen. Ker ima omenjeni slovnik velik zaklad tehničnih izrazov v češčini, ki jih mi še v slovenščini nimamo, zato je tudi nam dobro došlo gosp. Kheilovo delo in to še posebno onim rodoljubom našim, ki se ukvarjajo s spisovanjem slovenskih slovnikov. Namesti da po svoje kujemo tehnične izraze, izposodimo si jih od Čehov, ki jih že imajo; vsaj ste si češčina in slovenščina tudi sestrici matere slovanske.

* *Jednoduché účetnictví s ohledem na ustanovení zákonná.* Sepsal Karel Petr Kheil syn. V Praze 1877. Cena 1 gold. 80 kr.

To isto knjižico, katera razklada jednostavno računovodstvo z ozirom na zakonite ustanove, je na svitlo dal gori navedeni marljivi pisatelj Česki. Naj ste obé toplo priporočani našemu občinstvu!

* *Na „Ocjenu“ zbornika sadašnjih pravnih običaja u južni Slovena*, uvrstenu v XXXII. Radu jugoslavenske akademije. Primjedbe V. Bogišića. Tudi ta knjižica, ki je v posebnem iztisku nedavno na svitlo prišla v Spljetu tiskom Antona Zannoni a, je vredna pozornosti Slovencev.

Kratkočasno berilo.

Pred 100 leti — ljubezen pa jezik.

Hrvatski lepoznanski časnik „Vienac“ je prinesel nedavno zaljubljeno pismo, ki ga je pred 100 leti pisala neka Hrvatica „Antonia N—č“ svojemu dragemu „Bolteku“. Izraz srčnih čutil v tem pismu ne kaže druzega kakor to, da so zaljubljena pisma pred 100 leti se prav tako glasila kakor dandanes, tedaj o tej zadevi navedeno pismo nikakor ni zanimivo; al zanimivo je zarad jezika, ki v govoru proste Hrvatice, ki je svojega „Boltka“ še celó onikala, ves podoben govoru proste Slovenke. Omenjeno pismo se po „Viencu“ tako le glasí: „Boltek Dragi Srdce moje! Ja Njih Lepo Pozdravljam, Oni su meni Radost vu Žalosti, Svetlost vu Temnosti; ako pijem, na Njih mislim, ako jem, na Njih mislim, ja Njih s Srdca Ljubim, na Njih mislim, kada Zorja počne. Ja sam Njih Ljubila i Ljubim Njih, Boltek Dragi Srdce moje; Srdce me boli da Jeden Drugomu nesme. Ja Njih Lepo Prosim, Naj mi odpišeju, kaj goder znaju Ostajem Verna Draga! Antonia N... č“.

Napis pismu je bil: „Dragi Boltek: Srdce moje!“

Naši dopisi.

Iz Rusije 15. avgusta. *η*. — Po priložnosti počitnic sem se odpravil na vse konce in kraje naše Evropske Rusije, kakor da bi potoval iz Ljubljane čez Rim, Pariz, Berolin in Dunaj nazaj v Ljubljano.*) Radoveden sem bil, kaj narod tù in tam o današnji vojski misli, a zvedel nisem nikjer nič novega; kakor tukaj mislijo, tako mislijo po vsi Rusiji. Vsak je pripravljen žrtvovati, kolikor more, vsacega junaka je volja vstopiti „v pohod“, če bi bilo treba; na vseh železničnih postajah in v vsakem mestecu „raznoščiki“ prodajajo časopise in „novejšija telegrammi“, v vagonih skoraj ni druzega razgovora, razen „razsuždenji o vojne“. In kako sodijo Rusi o vojski zdaj, ko v Aziji že dva meseca le drug na druzega preži, in v Bulgariji po Plevenski bitvi drug na druzega gleda? „Zmotili smo se iz prvega začetka; za Kavkaz bilo bi treba bilo poslati 60.000 vojakov več, a v Bolgarijo 100.000 več, in tako bi zdaj bili že pred Carigradom; izgubili smo dva meseca.“ Tako sodijo vsi in tudi sama vlada, ki odpravlja zdaj še 180.000 ratnikov na pomoč obema armadama.

Priobčiti Vam imam dva dokumenta velike važnosti za resnicoljube. V včerajšnjih časopisih čitamo sledeči telegram glavnega vojskovodje našega: „V inostranih časopisih mnogo govoré o begu naše armade po nesrečni bitvi pri Plevni, kako so se Turki gnali za našimi do Sviščeva, kako se nam ni udalo zajeti Ruščuk in Silistrijo, kako so Turki zmagali pri Ruščuku, Razgradu in na drugih mestih. Vse to je taka previhana laž, kakoršna je bila izmišljena zmaga Turkov nad nami pri Nikopolji in Beli, katero so sovražni listi širili uni mesec po svetu. Enkrat za vselej prosim puščati iz nemar sistematično laž, katero širijo Turški in turkofilski Evropejski časopisi. Kedar od mene ni nikakoršnih sporočil, je to znamenje, da ni nič novega na bojišči in da je vse v redu. Kedar je nas zadela nesreča, sem sam nemudoma telegrafiral.“

Vodja diplomatične kancelarije glavnega polkovodca, Nelidov, je razposlal našim poročnikom na Dunaj, v Berolin, Pariz, London in Rim sledečo depešo od 27. julija iz Trnova: „Turška vlada razglaša po Evropskih časopisih celo vrsto lažnjivih grozovitosti, katere doprinaša naša armada. Želeča, kakor je videti, s takimi nesramnimi lažmi zmotiti omikani svet in oprati svojo armado od gnjusnih njenih zverinskih zločinstev, Turška vlada vendar ni mogla skriti vse resnice. Da ne bomo govorili o mnogih drugih slučajih Turškega zverinstva, že popisanih v časopisih, opominjamo le to, da je naša armada, ko je zajela Šibko, našla celo grudo glav Ruskih vojakov, katerih telesa so blizo ležala razmesarjena. Temu priča je nekoliko inostranih oficirjev, ki spremljajo našo armado, in dopisnikov inostranih časopisov, kateri so sostavili o tem formalni protokol. — Pošiljam Vam, gospod poročnik, prepis dokumenta in Vas prosim s poveljem vélikega kneza, glavnega vojskovodje, razglasiti imenovani protokol v časopisih tiste dežele, kjer ste akreditovani.“

„Protokol iz Kazanlika 21. julija 1877.

Mi inostranci prejemši dovoljenje spremljati Rusko armado kot poročevalci nekaterih glavnih organov Evropskega časopisja, štejemo si v svojo dolžnost, spričati barbarsko postopanje Turške regularne armade pri Šibki. V krvavih bitvah 17. in 18. julija, predno so Turki popolnoma popustili svoje okope, so nekatere pozicije tako brzo šle iz rok v roke, da ne Rusi ne Turki niso mogli pobirati svojih ubitih in ranjenih. Po končani bitvi so bili ranjeni Turki vzdignjeni in so prejeli pomoč od Ruskih zdravnikov; al izmed Ruskih ranjenih, kateri so bili tako nesrečni, da so obležali na onih mestih, katera je nekaj časa pozneje zajela Turška armada, ne eden ni ostal živ. Do 30 nesrečnim so Turki odsekali glave, mnogim roke, noge, ušesa, nos in spolovilne ude; prsi so jim razmesarili z jatagani; odsekane glave pa so Turki odnesli v stan, kjer so jih Rusi našli, ko so jim stan vzeli. Mi smo videli z lastnimi očmi odrezane glave in razmesarjena telesa, katerih krčljivo stisnjene žile in skrčeni členi pričajo, da so jih v strašnih mukah žive rezali. Videli smo eno obrezglavljeno in razmesarjeno teló na lazaretnih nosilih in blizo nosilnic dve obrezglavljeni telesi samitarjev z „rudečim križem“ na levem rokavu. Pridržavamo si strogo samo to poročati, kar smo sami videli, in prepuščamo pričam boja dokazati, kako so Turki prelomili vojni zakon in pravo vojne, ker so vzdignili dve parlamentarni zastavi in zavratno napadli Ruse, ko so nehali streljati. Mi želimo, da bi omikani svet sodil to nasprotje, katero smo mi drugi dan po bitvi našli na kakih sto metrov daljavi: iz ene strani čez 50 ranjenih Turkov, dobivših pomoči od zdravnikov Ruske armade, kakor človekoljubje tirja; a z druge strani cele kupe odrezanih glav — gnjusni trofej barbarstva Turške regularne armade.“

(Podpisani:) S. B. Brakenberi,
podpolkovnik in vojni dopisnik časopisa „Times“.
Dic de-Lonle, specijalni dopisnik časopisov „Moniteur Universel“ in „Monde Illustré.“
G. de Lamot, dopisnik časopisa „Temps“.
J. L. Tellie,
dopisnik časopisa „La Illustracion Española u American a.“

*) Mnogo naših bralcev je že popraševalo: kako da je cenjeni g. dopisnik Ruski omolknil? Radostni smo tedaj sprejeli ovi dopis. Vred.

Iz Zagreba 20. avg. — Živahno bilo je političnoživljenje kod nas pretekle dni; največ povoda v to so dali Magjari. Kakor pri vas na Slovenskem ob kresu po vseh gorah vžigajo ognje, tako so pri nas na Hrvatskem na mnozih krajih napravljali „pučke skupštine“, ki jih Slovenci prav dobro „tabore“ zovete; vsem je nasproti Magjarskim turčinom bilo isto geslo: „proč s Turkom iz Evrope in narodna in verska svoboda jugoslovanom s pripomočjo Rusije in Avstrije“. Vam Slovencem v Ljubljani ni sicer bilo dovoljeno istega mnenja izreči v Udmatskem taboru; al bodite uverjeni, da je blagi namen vaš bil po vsem slovanskem jugu tako navdušeno pozdravljan, kakor če bi bili tabor imeli v Udmatu. — Druga skupščina velike važnosti pa je bila tù skupščina Graničarov, ki so, ker jim ni bilo dovoljeno, po deputaciji pokloniti se Nj. Veličanstvu in zaradi železnice osebno presvitlemu kralju izraziti svoje prošnje, po preuzviš. poveljniku baronu Mollinary-u Nj. veličanstvu izročili adreso podpisano od 196 poverjenikv vojaške granice. Prošnja njihova gre na to: 1) naj Nj. veličanstvo ukaže, da Ogersko ministerstvo državnemu zboru 5. julija predloženi načrt o Granični železnici nazaj vzame; 2) naredí naj se železnica v Granico po načrtu c. k. general-komande Zagrebške od Zemuna (Semlin) k Jadranskemu morju skozi Granico po najkrajši poti; 3) da se iz 30.000 oralov nekdanji Brodski in Petrovardinski polkovniji spadajočega gozda obstoječi investicijozni zaklad kot privatna lastnina Granice v zemljištniku vknjiži in uprava tega premoženja izročí komisiji, isključljivo iz Graničarov izvoljeni in pomnoženi. Nadjati se je, da se Graničarom posreči ta prošnja, vsaj je neko ugodno znamenje to, da Njegovo veličanstvo ni sprejelo odpovedi poveljnika vojaške Granice barona Mollinary-a, kateri povod je bil najbolj to, da tudi on se ne naklada z Magjarskimi nakanami. — Magjari pihajo kakor gadi zato na Mollinary-a. Menda bi železnica, kakor jo Graničari hočejo, ugajala tudi nameravani vaši Kranjski dolenjski železnici, ki bi se ž njo pri Ogulinu sklenila. — Deželni zbor se vendar začne 1. septembra, ako mu mahoma Magjarska železna roka duri ne zalopi. — Tudi pri nas imamo časnik, kateri je policiji tako priljubljen, da ga po dvakrat in trikrat na teden za se obdrží — to je „Agramer Presse“. — Šaljivi naš časnik „Humoristički list“ dobro izpolnuje nalogo tacih listov: „ridendo dicere veritatem.“ — Kmetovalci naši so letos vsi potrti; polje suho in izgorelo, senožeti rumene in puste; grozdje se osipava; koruze, glavne hrane našega naroda, ne bo. — Naj vam povem še par besedí o Lipiških naših toplicah, ker ne vem, da bi se bilo kedaj kaj več o njih bralo v slovenskih listih. To so vam toplice v Lipiku, da jim jih ni para na svetu. Pri izvirku je voda 51 stopinj R. vroča, tako, da se mora v posebnem reservaru hladiti. V razhlajeni vodi se kopljejo bolniki, pa jo tudi pijejo. Jod tem toplicam daje posebno zdravilno moč. Po 3—4 kopvah — pišejo „Pučke novine“ — se ti zdi, da se ves pomladuješ; bolniki, ki niso na nogah mogli stati, so kmalu trdni, stare rane se celijo čudovito itd. Dr. Hinko Kern je izvrsten zdravnik. A želeti bi bilo, da bi čudadelne, pa še zeló primitivne te toplice prišle v premožne roke, ki bi skrbele, da bi se vredile po razmerah druzih toplic v dober stan. Dozdaj je bilo letos v Lipiških toplicah 600 bolnikov.

V Gorici 20. avg. — Italijani imajo navado reči „preziose confessioni“. Naj prepišem jez sem-le nekaj tacih neprecenljivih izpovedkov, na priliko: „Kar je nekaj časa sem, lotila se je naših rodoljubov neka malomarnost; prav zaspalo je naše gibanje, posebno na politiškem polji; za društvo „Sloga“ se nekateri gospodje v mestu in na deželi še ne zmenijo ne in list „Soča“ uživa zmerom manjšo duševno pa tudi materialno podporo; dopisniki so umolknili..... in naročniki tudi jako neredno ali pa prav nič ne plačujejo. Da odkritosrčno izrečemo: mislili smo, da je našim rodoljubom prav enako postalo, če se politično društvo „Sloga“ ohrani ali propade; in prav taka misel nas je navdajala gledé lista....“ To je tekst brez komentarja. Tako je pisal 17. avgusta t. l. nek tednik, kateri že 7 let izhaja in kateri je mnogokrat svoje predale polnil z obširnimi popisi in povdarki narodnega napredovanja na Goriškem. Omenjeni sestavek pripoveduje dalje, da zadnjič ni bilo občnega zbora „Sloge“, ker se ni bilo zbralo toliko udov, da bi se bilo moglo sklepati; da občni „Slogin“ zbor je odložen do 24. avgusta; da se je bilo celó bati, da ne bi list „Soča“ v Gorici prenehal ali pa se v Trst preselil in z ondašnjo „Edinost“-jo zedinil. Ta nevarnost — pravi dalje sestavek — je rodoljube Goriške zbudila, da so sklenili Gorici „Sočo“ ohraniti. Bili so razgovori v Gorici in v Trstu o tej zadevi: „Soča“ ostane v Gorici — in „Edinost“ se znabiti pozneje potrudi v Gorico. Slednjič priporoča spis ohranitev društva „Sloga“, vabi rojake, da naj se v društvo vpišejo in občnega zbora 24. t. m. udeležijo. — Podavši s tem čitateljem „Novic“ posnetek navedenega sestavka brez komentarja, naj smem povdariti, da se do pičice izpolnuje vse, karkoli sem jez — bodi-si ustmeno v pogovorih z našimi rodoljubi, bodi v svojih „Noviških“ dopisih — zastran naših Goriških zadev trdil. Tudi za bližnjo prihodnost imam svoje prerokbe pripravljene. Če rečem **jez** — o pravem času —: tako in tako je, — tako in tako bo, — gorjé mi! kedar se pa gledé na naše ljudí in reči uresniči vse, kar jez od začetka prerokujem — potem pišejo gospodje jeremijade po kopitu zgorej posnetega spisa v glasilu Goriške „Sloge“! — Pevsko društvo „Slavec“ naznanja, da bode imelo na sv. Jerneja dan svoj občni zbor. Tisti dan bode tudi cerkvena „Slavčeva“ produkcija v kapeli bogoslovskega semenišča, popoldne pa koncert na vrtu Catterini-evem. — Včeraj so bili naši okoličani le z dvema „ballo“-ma zadovoljni. — Dne 17. avg. je padel v poštnem poslopji 2leten otrok z 2. nadstropja na dvorišče in si nožico zlomil. — Na čast cesarjevemu rojstn. dnevu ste meščanska in vojaška banda — ne skupaj, kakor po navadi — ampak vsaka posebej mesto obhodili. Mestna se je ustavila pred okrajnim glavarstvom in pred županovo hišo, vojaška pa pred okrajnim glavarstvom in nadškofijo. Vojaki so imeli mašo v mestu, ne na Rójicah. — V kratkem bo tukaj lepa vojaško cerkvena svečanost: prevzv. knezo-nadškof bodo blagoslavljali Weberjevemu polku (Nr. 22) novo bandero. Za botro je presvitla cesarica izvolila gospó baronovko Pino-vko, gosp. namestnika Primorskega soprugo. — 15. avgusta je tudi bogoslovsko učilišče končalo šolsko leto. Novo šolsko leto bode začelo (letos) 16. oktobra, v prihodnje pa kakor srednje šole, 1. oktobra.

V zdoljnem Zemonu na Notranjskem 19. avg. (*Nadloge letošnje letine.*) „Novice“ so nam unidan naznanile novo turšično bolezen. Danes naznanjam pa jaz hudo zeljno nadlogo, katera, ko bi se razširila, bode nas Zemonce silno zadela, ker mi zelje sadimo za trgovino v bližnjo Reko; polovica ga je skoraj že proč! Zelje gnjije, in neke gosenice so na njem, ki so podobne turšičnim črvom na srčnih listkih. Ni jih v tolikem številu kot lani, a vendar so buje zato, ker to, kar one objedó, vse začne gnjiti; dolge so po 2 palca, zdolej temno-zelene, po strani imajo rumene proge, zgorej pa so rujave, sive, črne barve, marogaste. Te sodrge ne pomni nihče, da bi se bila pri nas kdaj prikazala na

zelji. Le po ena, k večemu 2 se nahajate na vsakem steblu. Včasi so „šuštarji“ ali poljske stenice zelje napadle, a letos ni teh opaziti. Letos imamo, hvala Bogu, jako obilo senâ, al zavoljo pomanjkanja živine mu je cena tako nizka, da je komaj po 50 krajc. cent. Mi Notranjci smo silno ob govejo živino, in to zarad lanske slabe letine, ko smo morali se znebiti živine. Kdor je imel 6, 7 repov, jih ima zdaj 2, 3, kdor pa je imel 2, 3, nima zdaj nobenega; al kupiti jih ne bo za kaj, ker so pridelki, ki jih mi kmetje tukaj prodajamo, po nič. Pa še to malo, kar se pridela, so delavci nam pobrali, ki zahtevajo po 50—55 kr. na dan in hrano, ženske pa po 30—40 kr. — Vreme do zdaj smo imeli prav ugodno, vsaj všacih 8—14 dni je bil dež do zdaj. — Na korunu se sem ter tje kaže zopet bolezen, pa tudi na fižolu, ki se na rastilu posuší. — Čebele so se letos jako slabo obnesle, vzrok temu je bil spomladni mraz in dež; zato je silno malo bilo rojev, pa še ti so bili pozni; maja meseca se ni mogel še nihče ponašati z nobenim rojem.*) — Spomladi smo se nadjali obilih pridelkov, a zdaj smo na slabem. Bog obvaruj, da bi nam še davke povišali! Če bi se to zgodilo, gre vse na boben. J. P. Škrljev.

Iz Ljubljane. — 47. rojstni dan presvitlega cesarja je bil v soboto 18. t. m. tudi tukaj s cerkveno svečanostjo obhajan.

— (*Iz seje dež. odbora 18. avgusta.*) Predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov je deželni odbor pritrdil, da se v učiteljskih službah definitivno potrdijo učitelji: Matija Petrič v Strugah, France Koler v Štalcarjih, in France Peruci na Vačah, in da se ljudska šola v Starem Logu provizorno razširi na 2 razreda, za 2. šolski razred pa začasno učiteljica v službo vzame. — Za uravnavo reke Save pri Dolu je deželni odbor odločil 5000 gold. subvencije iz deželnega zaklada dodati oni veči svoti, ki je odločena iz državne blagajnice temu delu.

— C. k. dvorni svetnik in deželni glavar dr. vitez Kaltenegger je v priznanje zaslužnega delovanja dobil vitežki križ Leopoldovega reda.

— Vratár deželne hiše g. Jakob Žitko je za mnogoletno zvesto službovanje dobil sreberni križec za zasluge.

— Vsakoletnih duhovnih váj, ki so se tukaj letos začele 20. dne t. m., se udeležuje 62 duhovnikov.

— (*Čitalnična beseda*) na vrtu gostilne v nedeljo je privabila nenavadno veliko število gostov, ki so živahno ploskali pesmam pevskega zbora in pa vojaški godbi in veselico zapustili z željo, naj bi ne bila to zadnja letošnje „tople sesone“.

— Drugi izlet „Brenceljna“ se je zopet dobro prikupil občinstvu. Le tako naprej!

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Laibacherica“ oklicuje v svojem 189. listu, da je za Kranjske ljudske učitelje, ki se izpričati morejo o moraličnem obnašanji, marljivem službovanji, iskrenem gojenji slovenščine in učenji sadjereje, izpraznjenih 6 Metelkovih premij po 42 gld.; prošnje se imajo po krajnem šolskem svetu do 24. septembra izročiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Ne moremo skrivati, da nas je novica: gospod Janko Pajk je imenovan za profesorja v nemški Ried, nekako osupnila, ker nam je znano, da zarad silovitega premeščenja iz Mariborske gimnazije se je pred 5 leti odpovedal profesuri in ostal v Mariboru. Nek dopisnik „iz Slovenskega“ Zagrebškemu „Obzoru“ razklada Riedsko profesuro tako-le: Gospod Pajk ostao je u Mariboru i skušao zasebnimi zaslužki, s tiskarno živeti. A osoda mu je bila u tom poslu i u drugih privatnih razmerah nemila, i moliti je morao nove službe na austrijskih gimnazijah. Natecovao je v Celovac — zahman, u Inomost — takodjer zahman; dobio je naposled službu u — Riedu.“ — Odgovornost za to poročilo prepuščamo dopisniku „Obzorovemu“.

*) Ljubljanski čebelarji pa so tako zadovoljni s svojim čebelami, da že več let ne tako. Zadeli smo včeraj po naključbi na Sovanov vrt, kjer sta jako marljiva čebelarja gospoda Sovan in Marolt vagala nekatere panjove. Nek drujic, ki je 14. dne t. m. vagal 52 funtov, vagal je včeraj že 64 funtov. Vsak dan so dosihmal pridne živalice donesle $1^1/_2$ funta. Da bi jim le silna suša zadnjih 3 dni ne vničila dozdaj tako bogate paše na ajdi.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor je sklican na 4. dan septembra. Nove davkovske predloge pridejo prve na vrsto. — Drugih važnih politiških novic ni nič.

Iz Galicije. — Deželni zbor Gališki kuje zdaj adreso na cesarja, pa ne ve, kako bi jo skoval. Poljaki bi radi napovedali vojsko Rusom, ako bi v Galiciji ne bilo tudi Rusinov. Turška „N. fr. Presse“ pravi o načrtu navedene adrese: „ako Gališki zbor ne napové Rusom vojske, ne veljá več Poljska pesem: „še Poljska ni propala“, — Poljska je potem gotovo zgubljena. In taki listi, ki tako drzno šuntajo na boj z Rusijo, veljajo za — vladne liste, za katere ni nobene policijske roke.

Iz Rusko-Turškega bojišča. — Iz Azije ni nič zanesljivih važnejših poročil, menda so bile zadnje dni le majhne praske med prednjimi četami. Tudi od Donave ni novic, še celó lažnjivih Turških ne. Kakor se zdaj pokaže, zadnje Turške „zmage“ niso bile tako velikanske, ker so Rusi še zmiraj na Balkanu in prehodi niso v Turških rokah. Iz tega kraja je najvašnejše to, da se čedalje bolj bliža čas, ko bodo Srbi stopili vnovič na bojišče; porok temu je to, da je Ristič postal predsednik ministerstva, kar pomeni vojsko.

Bolj živo je v Hercegovini. Tu so Črnogorci odločno prijeli trdnjavo Nikšič. Vzeli so že prednje jako močno trdnjavo Čadjalico in 19. dne t. m. so pridrli tudi v mesto. Le trdnjava sama se še drži, a vsak dan je pričakovati, da se bo podala tudi ta, predno jej pride od Kolašina na pomoč Turška četa 10.000 mož, kateri so Črnogorci naproti poslali 5000 svojih junakov. Trdnjava Nikšič je zato važna za Črnogorce, ker je od nje edini ložji napad na Črnogoro iz Hercegovine. Črnogorci bodo to trdnjavo najbrže razdjali, kakor so razdjali Medun.

Žitna cena

v Ljubljani 18. avgusta 1877.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 9 fl. 10. — banaške 11 fl. 24. — turšice 6 fl. —. soršice 6 fl. 40. — rži 7 fl. —. — ječmena 4 fl. 55. — prosa 4 fl. 70. — ajde 6 fl. 48. — ovsa 3 fl. 90. — Krompir 3 fl. 40 kr. 100 kilogramov.

Kursi na Dunaji 21. avgusta.

Unirani državni dolg 63 fl. 25 kr.	Ažijo srebra 105 fl. 85 kr.
Narodno posojilo 66 fl. 85 kr.	Napolendori 9 fl. 70 kr.